

Záverečné stanovisko Výboru pre odstránenie diskriminácie žien: Slovenská republika

Organizácia Spojených národov

CEDAW/C/SVK/CO/4

Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien

Určenie: všeobecné, 18. júl 2008

Originál: angličtina

Výbor pre odstránenie diskriminácie žien

Štyridsiate prvé zasadnutie

30. jún - 18. júl 2008

Záverečné stanovisko Výboru pre odstránenie diskriminácie žien: Slovenská republika

1. Na svojom 847. a 848. stretnutí 14. júla 2008 (pozri CEDAW/C/SR.847 a 848) posudzoval Výbor kombinovanú druhú, tretiu a štvrtú periodickú správu Slovenskej republiky (CEDAW/C/SVK/4). Zoznam sporných bodov a otázok Výboru sa nachádza v CEDAW/C/SVK/Q/4 a odpovede vlády SR sú v CEDAW/C/SVK/Q/4/Add.1.

Úvod

2. Výbor chváli zmluvný štát za predloženie spoločnej druhej, tretej a štvrtej periodickej správy, ktorá bola spracovaná v súlade s usmerneniami Výboru pre vypracovanie periodických správ, no zároveň ľutuje, že bola odovzdaná s desaťročným oneskorením. Výbor takisto chváli zmluvný štát za písomné odpovede na zoznam sporných bodov a otázok prípravnej pracovnej skupiny, ako aj za ústnu prezentáciu a odpovede na otázky Výboru.

3. Výbor chváli zmluvný štát za delegáciu SR vedenú štátnou tajomníčkou Ministerstva zahraničných vecí SR, ktorá tiež zahŕňala zástupcov rôznych ministerstiev a úradov. Výbor oceňuje otvorený a konštruktívny dialóg medzi delegáciou SR a členmi Výboru.

Pozitívne aspekty

4. Výbor víta ratifikáciu Opčného protokolu k Dohovoru v novembri 2000 a nabáda na rýchle prijatie dodatku k článku 20, odseku 1 Dohovoru, týkajúceho sa CEDAW/C/SVK/CO/4 frekvencie stretnutí Výboru, ako bolo ohlásené delegáciou počas konštruktívneho dialógu.

5. Výbor víta prijatie legislatívnych opatrení na elimináciu diskriminácie žien zmluvným štátom, vrátane

(a) schválenia antidiskriminačného zákona o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou v roku 2004, ako aj jeho následné novely;

(b) novely Trestného zákona, Trestného poriadku a iných právnych predpisov v rokoch 1999 až 2002, ktoré kriminalizujú násilie voči ženám, najmä domáce násilie, a zavádzajú obmedzujúce príkazy pre páchatel'ov násilných činov; ako aj

(c) ustanovenia Zákonníka práce a jeho novely z roku 2003, ktoré umožňujú zosúladiť pracovného a rodinného života medzi ženami a mužmi.

6. Výbor víta vytvorenie Rady vlády Slovenskej republiky pre rodovú rovnosť v januári 2008, ktorá je poradným, koordinačným a odborným orgánom vlády SR pre implementáciu princípu rovnosti medzi ženami a mužmi. Výbor ďalej víta prijatie Národnej stratégie na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách v roku 2004 a Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi v roku 2006. Výbor takisto oceňuje začlenenie rodového rozmeru do iných akčných plánov, vrátane Národného akčného plánu boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu a Národného akčného plánu zamestnanosti.

Hlavné oblasti záujmu a odporúčania

7. **Výbor pripomína zmluvnému štátu jeho záväzok systematicky a nepretržite uplatňovať všetky ustanovenia Dohovoru, pričom problematické oblasti a odporúčania identifikované v predkladaných záveroch považuje za oblasti, ktoré si budú vyžadovať prioritnú pozornosť zmluvného štátu medzi dneškom a predložením najbližšej periodickej správy. V dôsledku toho Výbor vyzýva zmluvný štát, aby sa pri implementácii opatrení sústreďoval na tieto oblasti a informoval o uskutočnených krokoch a výsledkoch vo svojej najbližšej periodickej správe. Vyzýva zmluvný štát, aby postúpil záverečné stanovisko všetkým príslušným ministerstvám, parlamentu a súdnictvu s cieľom zabezpečiť jeho plnú implementáciu.**

Obmedzený rozsah antidiskriminačnej legislatívy

8. Aj keď Výbor konštatuje, že zmluvný štát uskutočnil kroky smerujúce k dosiahnutiu rovnosti medzi ženami a mužmi, Výbor je znepokojený obmedzeným rozsahom pôsobnosti existujúcej legislatívy na odstránenie diskriminácie z rozličných dôvodov, vrátane pohlavia, ktorá sa zameriava len na rovnaké zaobchádzanie s jednotlivcami, pričom plne neodráža princíp skutočnej rovnosti zakotvený v Dohovore.

9. **Výbor žiada zmluvný štát, aby svoje úsilie o dosiahnutie rodovej rovnosti a podpory žien oprel o komplexný rozsah pôsobnosti Dohovoru. Výbor nabáda zmluvný štát, aby premietol ustanovenia Dohovoru do všetkej relevantnej legislatívy, ako aj do všetkých plánov a stratégií vlády naprieč všetkými sektormi a úrovňami.**

Zvyšovanie povedomia a vzdelávanie

10. Aj keď Výbor víta prijatie nového ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorý umožňuje na národných súdoch priamo sa dovolávať práv zakotvených v medzinárodných dohovoroch oblasti ľudských práv, ktoré zmluvný štát ratifikoval, Výbor je znepokojený obmedzeným povedomím, a to aj medzi odborníkmi v oblasti práva, o ustanoveniach Dohovoru a o postupoch uplatniteľných podľa jeho Opčného protokolu. Výbor je taktiež znepokojený skutočnosťou, že zákon síce ženám zabezpečuje prístup k spravodlivosti, avšak schopnosť žien uplatniť si toto právo v praxi a podávať žaloby z titulu diskriminácie je obmedzená rôznymi faktormi, ako napríklad obmedzenými informáciami o ich právach, nedostatkom právnej pomoci pri domáhaní sa týchto práv, právnymi poplatkami a zjavnou tendenciou zmluvného štátu nabádať ženy k tomu, aby si zvolili skôr mediáciu než súdny proces.

11. Výbor odporúča, aby boli zavedené vzdelávacie programy o Dohovore, Opčnom protokole a o právach žien obzvlášť pre všetkých odborníkov v oblasti práva, vrátane sudcov, právnikov, prokurátorov, zamestnancov orgánov činných v trestnom konaní, ako aj pre širokú verejnosť. Výbor žiada zmluvný štát, aby odstránil prekážky, ktoré by mohli ženám sťažiť prístup k spravodlivosti. Výbor ďalej zmluvný štát vyzýva, aby prijal osobitné opatrenia, vrátane opatrení na zvyšovanie povedomia žien o ich právach tak, aby si ich dokázali uplatňovať, ako aj opatrenia, ktorými povzbudí ženy uprednostniť súdny proces pred mediáciou vždy, keď je to opodstatnené.

Dočasné vyrovnávacie opatrenia

12. Aj keď Výbor víta vyhlásenie delegácie o tom, že v zmluvnom štáte neexistujú žiadne právne prekážky brániace implementácii dočasných vyrovnávacích opatrení, Výbor je znepokojený nedostatkom pochopenia rozsahu a účelu článku 4, odseku 1 Dohovoru, ktorý by mal byť základom pre prijímanie takýchto opatrení.

13. Výbor odporúča, aby zmluvný štát použil dočasné vyrovnávacie opatrenia v súlade s článkom 4, odsek 1 Dohovoru a jeho Všeobecné odporúčanie č. 25, ako súčasť nutnej stratégie pre urýchlené dosiahnutie skutočnej rovnosti pre ženy vo všetkých potrebných oblastiach, no obzvlášť na najvyšších úrovniach rozhodovania. Výbor ďalej odporúča, aby vláda zvýšila povedomie politických strán a širokej verejnosti o dôležitosti týchto opatrení.

Národné inštitucionálne zabezpečenie podpory postavenia žien

14. Hoci výbor víta úsilie, ktoré zmluvný štát vynaložil na zlepšenie koordinácie uplatňovania rodového hľadiska, tzv. gender mainstreaming, na vládnej úrovni cez Radu vlády Slovenskej republiky pre rodovú rovnosť, Výbor je naďalej znepokojený neprehľadnou situáciou ohľadom kompetencií a povinností rôznych zložiek národného aparátu na podporu žien, ako aj jeho opakovanej reštrukturalizácie v posledných rokoch, ktorá by mohla mať za následok nedostatok kontinuity v politike rodovej rovnosti. Výbor je taktiež znepokojený obmedzenou schopnosťou národného aparátu zmluvného štátu adekvátne zabezpečiť koordináciu aktivít gender mainstreamingu vo všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach.

15. Výbor odporúča zmluvnému štátu, aby ďalej posilnil svoje národné inštitucionálne zabezpečenie podpory postavenia žien jasným stanovením kompetencií a povinností jeho rôznych zložiek a zlepšením koordinácie medzi nimi. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby zaisťoval, že národný aparát bude mať adekvátne rozhodovacie právomoci a personálne a finančné prostriedky pre efektívne fungovanie na podporu ľudských práv žien na všetkých úrovniach. Výbor takisto nabáda zmluvný štát, aby zaisťoval, že jeho národný aparát vypracuje stratégie a programy zamerané na dosiahnutie rodovej rovnosti komplexným a efektívnym spôsobom.

Národný akčný plán

16. Hoci Výbor konštatuje existenciu rozličných programov na propagáciu rovnosti medzi ženami a mužmi monitorovaných odborom rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, Výbor je znepokojený momentálnou absenciou národného akčného plánu pre rodovú rovnosť s pevne stanovenými prioritami založenom na vyhodnotení predošlého Národného akčného plánu pre ženy, ktorý skončil v roku 2007.

17. **Výbor nabáda zmluvný štát, aby začal urýchlene formulovať a následne prijal novú Národnú stratégiu pre rodovú rovnosť na roky 2009 až 2013 za účasti všetkých sektorov štátnej správy a konzultáciami s príslušnými mimovládnyimi organizáciami. Výbor taktiež vyzýva zmluvný štát, aby zabezpečil, že nová národná stratégia bude komplexná a zameria sa na špecifické kompetencie všetkých oblastí vládnej moci.**

Kultúrne zvyky a vzdelávanie

18. Hoci Výbor víta opatrenia uskutočnené zmluvným štátom na odstránenie rodovej segregácie na trhu práce, aj prostredníctvom vzdelávacích programov v oblasti rovnakých príležitostí, Výbor je znepokojený pretrvávaním tradičných stereotypov týkajúcich sa postavenia a úloh žien a mužov v rodine a spoločnosti ako takej, vrátane špecifických oblastí ako sú trh práce, zdravotníctvo, akademická obec a politika, ktoré sú formované tradičnými pohľadmi. Výbor takisto vyjadruje znepokojenie nad pretrvávaním rodových stereotypov prevládajúcich v školských učebniciach, ktoré sú základnou príčinou tradičných vzdelávacích preferencií chlapcov a dievčat. Výbor je ďalej znepokojený nedostatočným prístupom k sexuálnej výchove v školách, ktorá, ako sa zdá, nespĺňa potreby dievčat a chlapcov a neprispieva k plneniu povinností zmluvného štátu v tomto ohľade.

19. **Výbor nabáda zmluvný štát, aby vypracoval a realizoval komplexné programy vo vzdelávacom systéme a podporoval masmédiá pri propagácii kultúrnych zmien týkajúcich sa rolí a povinností prisudzovaných ženám a mužom, ako vyžaduje článok 5 Dohovoru. Výbor odporúča, aby sa vypracovali stratégie a realizovali programy zabezpečujúce odstránenie tradičných stereotypov rodových rolí v rodine, na trhu práce, v zdravotníctve, v akademickej obci, v politike a vo verejnosti ako takej. Výbor takisto zmluvný štát vyzýva, aby dokončil revíziu školských učebníc s cieľom odstrániť rodové stereotypy a propagovať rovnostárske náhľady na úlohy žien a mužov v rodine a v spoločnosti. Výbor takisto odporúča, aby zmluvný štát zaistil širokú propagáciu sexuálnej výchovy na školách, zameranú tak na dievčatá, ako aj na chlapcov.**

Násilie páchané na ženách a obchodovanie so ženami

20. Uznávajúc súčasné legislatívne a iné kroky podniknuté zmluvným štátom na elimináciu násilia páchaného na ženách, Výbor je napriek tomu znepokojený, že terajšia legislatíva proti násiliu nie je zrejme plne komplexná a adresná na to, aby postihovala všetky formy násilia páchaného na ženách. Výbor je takisto znepokojený vysokou mierou násilia páchaného na ženách a dievčatách, vrátane vrážd páchaných v dôsledku domáceho násilia. Výbor taktiež so znepokojením konštatuje nedostatok informácií v správe zmluvnej strany týkajúcich sa pomoci ženským obetiam násilia a alokácie finančných zdrojov na programy zamerané na boj proti násiliu páchanom na ženách. Výbor je navyše znepokojený nedostatkom preventívnych programov a kampaní zameraných na rozličné skupiny obyvateľstva, vrátane mužov, žien a zraniteľných skupín, obzvlášť so zreteľom na skutočnosť, že fenomén násilia páchaného na ženách si niektoré časti obyvateľstva nepriznávajú. Výbor taktiež vyjadruje znepokojenie nad skutočnosťou, že telesné tresty v domácnosti sú zákonné a predstavujú formu násilia páchaného na deťoch, vrátane dievčat. Výbor ďalej konštatuje, že hoci zmluvná strana prijala legislatívu trestne postihujúcu obchod so ženami, ako aj akčný plán a nástroje na riešenie tohto javu, správa nepodáva ucelený obraz o situácii tých žien a dievčat, ktoré sú v zmluvnom štáte obeťami obchodovania.

21. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby s vysokým stupňom priority prijal komplexné a prierezové opatrenia na riešenie všetkých foriem násilia páchaného na ženách v rodine a v spoločnosti. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby zabezpečil trestné stíhanie a potrestanie takéhoto násilia s potrebnou vážnosťou a rýchlosťou tak, aby mali ženy - obeť násilia k dispozícii okamžitú prostriedky nápravy a ochrany. Výbor žiada zmluvný štát, aby zaistil, že legislatíva proti násiliu páchanom na ženách bude sohľadom na ženy špecifická a komplexná, zahŕňajúc všetky formy násilia, v súlade so Všeobecným odporúčaním Výboru č. 19. Výbor ďalej odporúča prijať opatrenia na zriadenie útulkov pre ženy - obeť domáceho násilia v dostatočnom množstve a na primeranej úrovni, a zabezpečiť, aby si pracovníci verejnej správy, najmä pracovníci orgánov činných v trestnom konaní a súdnictva, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti a sociálni pracovníci plne uvedomovali všetky formy násilia páchaného na ženách. Výbor zmluvný štát vyzýva, aby prijal opatrenia na zvyšovanie povedomia cez masmédiá a vzdelávacie programy pre verejnosť, vrátane kampane nulovej tolerancie s cieľom dosiahnuť, aby sa takéto násilie stalo spoločensky a morálne neakceptovateľné, a aby vypracoval štúdiu o hlavných príčinách vražd plynúcich z domáceho násilia. Výbor takisto odporúča, aby zmluvný štát do svojej legislatívy zahrnul zákaz domácich telesných trestov detí. Výbor požaduje, aby zmluvný štát vo svojej najbližšej periodickej správe uviedol podrobné informácie o situácii obchodovaných žien a dievčat na Slovensku, ako aj o výsledkoch prijatých opatrení.

Rómske ženy

22. Aj keď uznáva opatrenia prijaté zmluvným štátom v rámci Dekády začleňovania rómskej populácie 2005–2015, Výbor je znepokojený, že rómske ženy a deti naďalej zotrávajú v rizikových a marginalizovaných situáciách, obzvlášť pokiaľ ide o zdravie, vzdelanie, zamestnanosť a účasť na verejnom živote, pričom sú obeťami viacnásobnej diskriminácie.

23. Výbor vyzýva zmluvný štát na prijatie účinných opatrení, vrátane dočasných vyrovnávacích opatrení v súlade s článkom 4, odsekom 1 Dohovoru a so Všeobecným odporúčaním Výboru č. 25, zameraných na elimináciu viacnásobných foriem diskriminácie rómskych žien a dievčat a na zlepšenie dodržiavania ich ľudských práv. Výbor tiež zmluvný štát vyzýva, aby urýchlil dosiahnutie de facto rovnoprávnosti rómskych žien posilnením koordinácie medzi všetkými zložkami zaoberajúcimi sa rómskou problematikou, nediskrimináciou a riešením problémov rodovej rovnosti, obzvlášť v oblastiach zdravia, vzdelávania, zamestnanosti a účasti na verejnom živote. Výbor nabáda zmluvný štát, aby realizoval ciele opatrenia na elimináciu diskriminácie rómskych žien vo všetkých oblastiach v stanovených lehotách, monitoroval ich realizáciu a dosahovanie stanovených cieľov a prijímal nápravné opatrenia vždy, keď to bude potrebné. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby podnikol konkrétne kroky na zmenu tradičného vnímania Rómov väčšinovým obyvateľstvom, aj prostredníctvom programov na zvyšovanie povedomia, zamerané obzvlášť na tie časti spoločnosti, kde sú takéto postoje zreteľné. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby vo svojej najbližšej periodickej správe poskytol komplexný obraz o situácii rómskych žien a dievčat, vrátane údajov členených podľa pohlavia vo vzťahu k vzdelávacím príležitostiam a dosiahnutému vzdelaniu, prístupu k zamestnaniu a zdravotnej starostlivosti a účasti na verejnom živote a v rozhodovaní.

Účasť žien v politickom a verejnom živote

24. Výbor vyjadruje znepokojenie nad nedostatočnými údajmi o účasti žien na viacerých úrovniach a oblastiach politického a verejného života v správe zmluvného štátu. Výbor je takisto znepokojený, že dostupné údaje poskytnuté v správe naznačujú nedostatočné zastúpenie žien v rozhodovacích a politických orgánoch a vo verejnom živote, vrátane akademickej obce. Okrem toho je Výbor znepokojený poskytnutým vysvetlením, že veľmi nízke zastúpenie žien v politických a rozhodovacích orgánoch je zapríčinené nedostatočným dopytom spoločnosti po ich účasti v politickom živote, čo naznačuje, že zmluvný štát nedostatočne chápe dôležitosť rovnoprávnej účasti žien na rozhodovaní, ako aj povinnosti, ktoré štát má pri propagácii a podpore tejto účasti.

25. Výbor nabáda zmluvný štát, aby prijal udržateľné opatrenia, vrátane dočasných vyrovnávacích opatrení v súlade s článkom 4, odsek 1 Dohovoru a so Všeobecným odporúčaním Výboru č. 25, a stanovil konkrétne ciele a lehoty pre urýchlené zvýšenie zastúpenia žien vo volených a menovaných orgánoch vo všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach politického a verejného života, a aby monitoroval ich výsledky. Výbor tiež odporúča zamerať úsilie na zvýšenie počtu žien na menovaných rozhodovacích postoch vo verejnej správe. Takéto opatrenia by mali obsahovať stanovenie časovo ohraničených cieľov, realizáciu kampaní na zvyšovanie povedomia, poskytovanie finančných stimulov pre politické strany a vypracovanie cielených vzdelávacích a školiacich programov pre kandidujúce ženy a ženy volené do verejných funkcií. Výbor nabáda zmluvný štát, aby dôkladne monitoroval účinnosť prijatých opatrení a dosiahnutých výsledkov v najbližšej periodickej správe.

Zamestnanie

26. Hoci Výbor oceňuje ustanovenia Zákonníka práce a jeho novelu z roku 2003, ktoré zakazujú priamu a nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia a manželského a rodinného stavu, Výbor zostáva znepokojený znevýhodnenou situáciou žien v zamestnaní. Výbor vyjadruje konkrétnu obavu nad vysoko segregovaným trhom práce a veľkými rozdielmi v mzdách medzi ženami a mužmi, ako aj ťažkosťami, s ktorými sa ženy stretávajú pri zosúl'ad'ovaní svojho pracovného a rodinného života, ktoré sú dôsledkom zaužívaných stereotypov týkajúcich sa postavenia žien v rodine a spoločnosti.

27. Výbor odporúča, aby sa posilnilo úsilie o odstránenie horizontálnej aj vertikálnej segregácie v zamestnaní, aby sa prijali opatrenia na zmenšenie a dorovnanie mzdového rozdielu medzi ženami a mužmi uzákonením rovnakej mzdy za rovnakú prácu, ako aj uplatnením schém hodnotenia vo verejnom a súkromnom sektore prepojených na mzdové nárasty v dominantne ženských sektoroch s cieľom ďalej podporiť zosúl'adenie rodinných a pracovných povinností žien a zabezpečiť, aby si muži plne uvedomili svoju rovnocennú účasť na plnení úloh a povinnosti v rodine.

Zdravie

28. Aj keď Výbor zaznamenal opatrenia prijaté zmluvným štátom s cieľom uľahčiť ženám prístup k zdravotnej starostlivosti, vrátane prístupu k reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, je hlboko znepokojený nedostatočnou reguláciou uplatňovania výhrady svedomia zdravotníckymi pracovníkmi pokiaľ ide o sexuálne a reprodukčné zdravie. Výbor je takisto znepokojený pretrvávajúcou vysokou mierou potratovosti, ktorá je dôsledkom nedostatku

informácií a prístupu žien k službám plánovaného rodičovstva. Výbor je ďalej znepokojený ťažkosťami, s ktorými sa stretávajú ženy patriace do zraniteľných skupín obyvateľstva pri prístupe k zdravotnej starostlivosti v dôsledku cien súvisiacich služieb. Okrem toho Výbor vyjadruje znepokojenie nad nedostatkom holistického prístupu ku zdraviu žien, ktorý zohľadňuje všetky aspekty životného cyklu.

29. Výbor odporúča zmluvnému štátu, aby primerane reguloval uplatňovanie výhrady svedomia zdravotníkmi pracovníkmi, aby sa zabezpečil neobmedzený prístup žien k zdravotnej starostlivosti a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti. Výbor upriamuje pozornosť zmluvného štátu na Všeobecné odporúčanie č. 24, ktoré hovorí, že sa považuje za diskriminačné, ak zmluvný štát odmietne ženám poskytnúť služby týkajúce sa reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, ktoré im zo zákona prináležia. Výbor odporúča, že ak poskytovatelia zdravotnej starostlivosti odmietnu poskytnúť ženám takéto služby na základe výhrady svedomia, mali by sa prijať opatrenia zabezpečujúce, aby boli ženy odporúčané k alternatívnym poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby prijal opatrenia na zvýšenie prístupu žien a dospelých dievčat k finančne dostupnej zdravotnej starostlivosti, vrátane prístupu k reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, a na zvýšenie prístupu k informáciám a finančne dostupným spôsobom plánovaného rodičovstva pre ženy a mužov. Výbor tiež nabáda zmluvný štát k zvýšeniu úsilia na realizáciu kampaní zameraných na zvýšenie povedomia mužov a žien o dôležitosti plánovaného rodičovstva a s tým súvisiacich aspektov ženského zdravia a reprodukčných práv. Výbor ďalej odporúča, aby vláda v súvislosti so zdravím žien úplne implementovala prístup rešpektujúci životný cyklus.

30. Zatiaľ čo Výbor oceňuje vysvetlenia poskytnuté delegáciou k problematike údajnej násilnej sterilizácie rómskych žien a všima si nedávno prijatú legislatívu týkajúcu sa sterilizácie, zostáva znepokojený informáciami, ktoré mu boli poskytnuté ohľadom rómskych žien, ktoré oznámili, že boli sterilizované bez prechádzajúceho a informovaného súhlasu.

31. Pripomínajúc svoje názory v súvislosti s oznámením č. 4/2004 (Szijjarto v. Maďarsko) Výbor odporúča, aby zmluvný štát monitoroval verejné a súkromné zdravotnícke centrá, vrátane nemocníc a kliník, ktoré vykonávajú sterilizácie, s cieľom zaistiť, aby mal pacient možnosť poskytnúť plne informovaný súhlas predtým, ako sa sterilizácia vykoná, a ak dôjde k porušeniu práv, umožniť a zabezpečiť primerané postihy. Výbor tiež vyzýva zmluvný štát, aby prijal ďalšie opatrenia na zabezpečenie toho, aby ustanovenia Dohovoru a relevantné odseky 19 a 24 Všeobecných odporúčaní Výboru týkajúce sa reprodukčnej zdravotnej starostlivosti žien a práv boli známe a dodržiavané príslušným personálom vo verejných a súkromných zdravotníckych centrách, vrátane nemocníc a kliník. Výbor ďalej odporúča zmluvnej strane, aby prijal potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby boli sťažnosti podané rómskymi ženami z dôvodu nútenej sterilizácie náležite riešené, a aby mali obeť takýchto praktík k dispozícii účinné možnosti nápravy.

Rodinné vzťahy

32. Výbor je znepokojený tým, že ako výsledok zvyšujúceho sa počtu rozvodov sa v zmluvnom štáte podstatne zvýšil počet slobodných matiek. Výbor je tiež sklamaný nedostatkom informácií, ktoré obsahuje správa zmluvného štátu o možných negatívnych hospodárskych a sociálnych dôsledkoch rozvodu na ženy, obzvlášť na slobodné matky, ako aj na postavenie žien žijúcich v netradičných rodinných pomeroch. Ďalej je Výbor znepokojený tým, že súčasná legislatíva nedostatočne zaisťuje rovnocenné rozdelenie majetku manželov po rozvode.

33. Výbor odporúča zmluvnému štátu, aby v najbližšej periodickej správe poskytol podrobnejšie informácie o možných negatívnych hospodárskych a sociálnych dôsledkoch rozvodu na ženy, najmä na slobodné matky, a vyzýva štát, aby prijal legislatívne opatrenia, ktoré by zaistili spravodlivé rozdelenie celého majetku manželov, ktorý nadobudol jeden z nich alebo obaja spoločne počas trvania manželstva. Výbor tiež žiada zmluvný štát, aby do svojej ďalšej periodickej správy zahrnul informácie o postavení žien žijúcich v netradičných rodinných pomeroch.

Mimovládne organizácie

34. Výbor so znepokojením konštatuje nedostatočnú úroveň spolupráce a komunikácie medzi zmluvným štátom a ženskými mimovládnyimi organizáciami, ktorá bola zrejma počas konštruktívneho dialógu.

35. Výbor odporúča zmluvnému štátu posilniť spoluprácu so ženskými mimovládnyimi organizáciami prostredníctvom, okrem iného, zvýšenia ich účasti na tvorbe, implementácii, monitorovaní a následnom hodnotení politík, programov a stratégií zameraných na dosiahnutie rovnosti medzi ženami a mužmi.

Parlament

36. Aj keď Výbor opätovne potvrdzuje, že vláda je primárne a obzvlášť zodpovedná za úplnú implementáciu záväzkov zmluvného štátu, ktoré mu vyplývajú z Dohovoru, tiež zdôrazňuje, že Dohovor je záväzný pre všetky zložky moci a vyzýva zmluvný štát, aby nabádal národný parlament, kde je to vhodné, podniknúť potrebné kroky v súlade so zavedenými postupmi, súvisiace s implementáciou týchto záverečných stanovísk a najbližšou periodickou správou.

Pekinská deklarácia a Akčná platforma

37. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby pri plnení svojich záväzkov podľa Dohovoru pokračoval v uplatňovaní Pekinskej deklarácie a Akčnej platformy, ktoré podporujú ustanovenia Dohovoru, a žiada zmluvný štát zahrnúť tieto informácie do svojej najbližšej periodickej správy.

Miléniové rozvojové ciele

38. Výbor zdôrazňuje, že pre dosiahnutie Miléniových rozvojových cieľov je úplné a efektívne uplatňovanie Dohovoru nevyhnutné. Výbor vyzýva k integrácii rodového hľadiska a explicitnému zohľadneniu ustanovení Dohovoru v úsilí zameranom na dosiahnutie cieľov a žiada zmluvný štát, aby zahrnul tieto informácie do svojej najbližšej periodickej správy.

Ratifikácia a iné dohody

39. Výbor poukazuje na to, že dodržiavanie deviatich najdôležitejších medzinárodných dokumentov v oblasti ľudských práv¹ posilňuje uplatňovanie ľudských práv a základných slobôd žien vo všetkých aspektoch ich života. Preto Výbor nabáda vládu Slovenskej republiky, aby zvažila ratifikovanie dohôd, ktorých ešte nie je zmluvnou stranou, menovite Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, Medzinárodného dohovoru o ochrane všetkých osôb pred násilným zmiznutím a Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Šírenie

40. Výbor žiada, aby bolo toto záverečné stanovisko na Slovensku široko distribuované, aby sa verejnosť, vrátane vládnych činiteľov, politikov, členov parlamentu a ženských organizácií a organizácií zameraných na ochranu ľudských práv, dozvedela o krokoch, ktoré boli podniknuté na zabezpečenie rovnosti žien de jure a de facto, ako aj o ďalších krokoch, ktoré je v tomto smere potrebné prijať. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby posilnila šírenie stanoviska, Dohovoru, Opčného protokolu, Všeobecných odporúčaní Výboru, Pekinskej deklarácie a Akčnej platformy a výsledkov dvadsiateho tretieho osobitného zasadnutia Valného zhromaždenia OSN pod názvom „Ženy 2000: rovnoprávnosť rodov, rozvoj a mier pre 21. storočie“ medzi ženskými organizáciami a organizáciami zameranými na ochranu ľudských práv.

Nadväzujúce záverečné stanoviská

41. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby o rok predložila písomnú informáciu o krokoch, ktoré boli podniknuté pre realizáciu odporúčaní uvedených v odseku 31. Výbor tiež žiada zmluvnú stranu, aby zvažila vyhľadanie odbornej spolupráce a pomoci, vrátane poradenských služieb, ak je to potrebné a vhodné pre implementáciu vyššie uvedených odporúčaní.

Dátum najbližšej periodickej správy

42. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby reagovala na znepokojenia uvedené v predloženom záverečnom stanovisku vo svojej najbližšej periodickej správe v súlade s článkom 18 Dohovoru. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby predložila piatu periodickú správu, ktorej termínom odovzdania je jún 2010, ako aj šiestu periodickú správu, ktorej termínom odovzdania je jún 2014, v spoločnej správe do júna 2014.

---

¹ Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu a trestaniu, Dohovor o právach dieťaťa, Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred násilným zmiznutím a Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím.